

อดีตที่เล่าใหม่: การวิพากษ์สังคมและการเมืองจีนในนวนิยายยุคหลังการปกครองของเหมาเจ๋อตง

รัตนาภรณ์ เหล่ายิ่งเจริญ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง และสังคมระหว่างค.ศ. 1937-1976 ในนวนิยายจีนยุคหลังการปกครองของเหมาเจ๋อตง เรื่อง Red Sorghum (1987) ของโมเหียน (Mo Yan) เรื่อง Farewell to My Concubine (1992) ของลิเลียน ลี (Lilian Lee) และเรื่อง To Live (1993) ของหยูหัว (Yu Hua) ในด้านการวิพากษ์สังคมและการเมืองผ่านการรื้อฟื้นอดีตในนวนิยายทั้งสามเล่ม โดยเสนอภาพเหตุการณ์สำคัญในอดีต ได้แก่ สงครามต่อต้านญี่ปุ่น สงครามกลางเมือง การปกครองของพรรคคอมมิวนิสต์ และการปฏิวัติวัฒนธรรม เพื่อสะท้อนให้เห็นผลกระทบจากอิทธิพลทางการเมืองและความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่มีต่อวิถีชีวิตและค่านิยมของชาวจีนในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า นวนิยายยุคหลังการปกครองของเหมาเจ๋อตงทั้งสามเรื่อง ได้วิพากษ์การขาดเสถียรภาพทางการเมืองซึ่งมีสาเหตุจากการแตกสามัคคีของคนในชาติ และนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ที่พยายามใช้อุดมการณ์การเมืองครอบงำทางความคิดและวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งนำไปสู่การปฏิวัติวัฒนธรรมที่สร้างความสูญเสียต่อร่างกายและจิตใจของคนในสังคม ผลกระทบดังกล่าวทำให้ประชาชนจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดโดยใช้ความหวังและความอดทนต่อความทุกข์ยาก การละทิ้งมนุษยธรรม ตลอดจนพัฒนาบทบาทของผู้หญิงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สำหรับประชาชนที่ไม่อาจเผชิญหน้ากับความรุนแรงทางการเมือง จึงใช้จินตนาการและอัตวินิบาตรกรรมเพื่อหลีกหนีจากความเป็นจริง

การย้อนอดีตที่ปรากฏในงานวิจัย สะท้อนถึงอดีตอันขมขื่นและจิตวิญญาณดั้งเดิมของชาวจีนที่สูญหายไป เนื่องจากการเปิดประเทศหลังยุคการปกครองของเหมาเจ๋อตง ได้นำความเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยม และวิถีชีวิตมาสู่สังคมจีน ผู้ประพันธ์จึงสร้างความเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบันในลักษณะการแสวงหารากเหง้า และการรื้อฟื้นภาพสังคมชนบทซึ่งเต็มไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรมและขนบประเพณีดั้งเดิมกลับมาอีกครั้ง แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยพบว่า การระลึกถึงความทรงจำอันเจ็บปวดในยุคการปกครองของประธานเหมา ไม่อาจเยียวยาบาดแผลทางร่างกายและจิตใจที่เกิดจากอิทธิพลทางการเมืองได้